

אור שלום

מרכז תורה ומוסר פנימיית הגורם והגסידות
לאורו של האצמ"ר מקומה"א י"ט אהר"ר שלום ספרין וצוקין

ח"י טבת תשס"ז לרפואת אמור"ר צבי משה הלוי בן מלכה אסתר הי"ו הרב נועם צחור
"טוב שם משמן טוב" לפרשת שמות סוכם ע"י התלמידים

"ואלה, שמות בני ישראל, הבאים, מצריימה"¹ ונאמר² "טוב שם משמן טוב".

הנה להבין על פי הנאמר³ "משל למה"ד לאדם שהיה הולך במדבר והיה רעב ועיף וצמא ומצא אילן שפירותיו מתוקין וצילו נאה ואמת המים עוברת תחתיו.

אכל מפירותיו ושתה ממימיו וישב בצילו וכשביקש לילך אמר אילן אילן במה אברכך אם אומר לך שיהו פירותיך מתוקין הרי פירותיך מתוקין שיהא צילך נאה הרי צילך נאה שתהא אמת המים עוברת תחתך הרי אמת המים עוברת תחתך אלא יהי רצון שכל נטיעות שנוטעין ממך יהיו כמותך".

ופרש"י⁴ אכילה כנגד רעב, שתייה כנגד צמא, והשיבה בצל כנגד העייפות. והנה, פשיטא לן שאכילה כנגד רעב ושתייה כנגד צמא ושיבה כנגד עייפות, ומה בא רש"י ללמדנו?

ועוד, מה ענין טו"ב ש"ם משמ"ן טו"ב ל"ואלה שמות בני ישראל הבאים מצריימה את יעקב איש וביתו באו"?

הנה רמז לנו שלמה המע"ה בנאמר טו"ב ש"ם משמ"ן טו"ב כי שמן טוב הוא בחינת כהן, כנאמר⁵ "כשמן הטוב, על הראש יורד, על-הזקן זקן אהרון" שעניין הכהונה אינה בבחירת האדם אלא שכך נולד, והרי הוא משרת בחצרות ה', ועושה הוא באהבה רבה ובזריזות אלא שמוכרח לכך.

ולכן נאמר בו "יורד על הזקן" היינו מלמעלה למטה על ידי שפע א"ס בהוב"ש, אך ש"ם טו"ב בא בעבודה ויראה והתמדה שאדם פועל במידותיו ובמעשיו קונה הוא לו שם טוב.

ורמז לכך מצינו בפרשה "ואלה שמות בני ישראל הבאים" ר"ת שר"ב י"ה, במעשי החסד והתשובה על כל דבר הנצרך, בהיות השמן יורד בהשפעה מבחינת משפיע אל הכלי המקבל.

ולכן לא תמיד יש בידי הכלי המקבל את היכולת להכיל בתוכו את השפע הנשפע אליו, ואל"ה בחינת אל"ה שהוא נמשך שמר"ת, היינו ש"ם ת"ו דקדושה "דשמה קדישא משמן נפקא, לאתברכא לאדלקא בוצינן קדישין"⁶ יש וימנע השפע לבוא מחסרון המקבל, על כן רמזה התורה שגם אם

¹ שמות א.

² קהלת, ז.

³ תענית, ה.

⁴ שם

⁵ תהלים קל"ג.

⁶ זוה"ק חלק ב' פ"ז, ב.

אדם בא למצריים ויהיה בבחינת שׁוׁׁב יׁהׁ יאיר בו שׁם טׁוׁׁב ויאיר בו אלן טורי דאפרסמונא דכיא.⁷

אך הנה נראה כי יש ויהיו כאלו שיכנסו ויצאו שרופים כנדב ואביהו, ויש שיהיו כמישאל ועזריה שנכנסו ויצאו חיים, וכמסופר⁸ ״דרש תודוס איש רומי מה ראו חנניה מישאל ועזריה שמסרו [עצמן] על קדושת השם לכבשן האש נשאו קל וחומר בעצמן מצפרדעים ומה צפרדעים שאין מצווין על קדושת השם כתיב בהו (שמות ז) ובאו [ועלו] בביתך [וגו׳] ובתנורך ובמשארותיך אימתי משארות מצויות אצל תנור הוי אומר בשעה שהתנור חם אנו שמצווין על קדושת השם על אחת כמה וכמה״.

מתוך שנשאו קל וחומר נמצא לומר שלפני שנשאו קל וחומר זה היו מסופקים, ואע״פ כן מסרו נפשם עליהם כמאמר המדרש⁹ ״טוב שם משמן טוב, טוב היה שמותן של חנניה מישאל ועזריה משמן המשחה שנמשחו נדב ואביהו למה שאלו נכנסו להקריב ויצאו שרופין ואלו נכנסו לכבשן האש ויצאו בשלום הוי טוב שם משמן טוב״.

ורמז מצאו מישאל ועזריה בנאמר בפרשתנו ״ואלה שמות בני ישראל הבאים״ ס״ת תהל״ם, שזו בחינת הודאה לשי״ת על כך אשר גמלנו, ועל ידי רוממות אל בגרונו הרי מאיר בו מ״ה ת״ם [תהל״ם במכוון] בשלמות והוא שרמוז שנאמר ״טׁוׁׁב שׁם, שהדבק בשי״ת שם מצוי הטׁוׁׁב השלם בכל מיני השלמות ת״ם וישר.

והנה יׁב השבטים שהיו כנגד ״שמות״ היינו שמותיו יתברך אינון רתיכין ומשריין עלאין שהם שורש ומקור שבטי יׁהׁ עדות לישראל, עדות לישראל ודאי, ואלה שמות בני ישראל, שבטי בני ישראל כל אלו היו בבחינת הבא״ם, בכוח הארה שיש בשמו׳ת הוי״ה שמאירים בכל שם שהוא מישראל, יׁב צירופי הוי״ה כנרמז בפסוק¹⁰ ״משם רועה אבן ישראל״.

ממציאות החכמה הנעלם בבינה, משם ניזון התפארת עם השנים עשר גבולים שאליהם היה מרכבה יעקב ושנים עשר בניו¹¹ באורות המתפשטים של הקודש הנסתר בחינת יעקב ובאו על מנת שיהיו במצריים בבחינת ישראל גילוי באור ישׁר א״ל, שזה בא במעשים בגשמיות דייקא, לכן נאמר בהם בלשון הווה ״הבאים״ היינו שעכשיו באו בגילוי.

כי בדרך של דבקות בשי״ת בתורתו ובמצוותיו יש בחינות זו על גבי זו מן חמש למקרא ועד מגלים לו סתרי תורה, כי בקטנות יעקב, ״והיה עקב״ ואחר כך ״כי שרית״, וכל עניינם היה להאיר ולהוציא ולברר הברורים שנפלו בחטא אדה״ר ושבה״כ ומיעוט הירח, והם מה שנפלו למטה מטה ביותר.

⁷ שם.

⁸ פסחים פרק ד׳

⁹ קהלת רבה ויקהל מ״ח

¹⁰ בראשית מ״ט.

¹¹ רמ״ק פרד״ס כ״ב פרק ד׳

ועל ישראל ל עמו אשר בם בחר לו ה', שגם משאר בני אדה"ר יבררו הם דווקא בכל התרי"ג מצות לבד שעל כולם החוב קדוש לאלקי השמים והארץ לעשותם ולבררם, כי מכוח ניצוצות אלו נתברכה מצריים כולה ונילוס שהיה עולה לרגלי פרעה"ה.

ומה שהביאו איתם בני ישראל למצריים היה בבחינת שב"ת, היינו מעלת וקדושת האמונה ביחודו יתברך ובאמונת היחוד הזה של "בראשית ברא אלקים" אמ"ת תורתנו הקדושה, העלו והאירו בה בבחינה הזו כיוצא מס"ת "את יעקב איש" ס"ת שב"ת, מתחילת התורה ועד סופה א"ת הו"ה אלהיך תירא אותו תעבוד¹², בעשיית המצוות עשה ולא תעשה מצוות בגשמיות ממש.

כי כבר ידענו שירד יעקב למצרים כנאמר¹³ "וַיָּקָם יַעֲקֹב, מִבְּאֵר שְׁבַע; וַיֵּשְׂאוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-יַעֲקֹב אֲבִיהֶם, וְאֶת-טַפָּם וְאֶת-נְשֵׁיהֶם, בְּעֲגָלוֹת, אֲשֶׁר-שָׁלַח פְּרָעָה לְשֵׂאת אֹתוֹ. וַיִּקְחוּ אֶת-מִקְנֵיהֶם, וְאֶת-רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכְשׁוּ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן, וַיָּבֹאוּ, מִצְרָיִם: יַעֲקֹב, וְכָל-זָרְעוֹ אִתּוֹ. בְּנָיו וּבְנֵי בְנָיו, אֹתוֹ, בְּנֹתָיו וּבְנוֹת בְּנָיו, וְכָל-זָרְעוֹ--הֵבִיא אִתּוֹ, מִצְרָיִם"ה.

אלא שזה סוד "ואלה שמות בני ישראל הבאים" כי יש ושמות הו"ה ברוך הוא מסתרים ונסתרים הם בבריאה כעניין "זה שמי לעולם זה זכרי לדור ודור"¹⁴ בבחינה של פנימי, בחינת ישראל, ויש בחינת יעק"ב, חיצונית השמות.

שבעזר וסיוע קדושת השי"ת שמאיר בשפע אין סוף ברוך הוא שב"ת "ויכלו השמים והארץ"¹⁵ א"ת יעקב איש דווקא, בא"ו לשון עבר, היינו שבאו בכוח השמות הפנימיים לגאול מקליפת מצריים את רפ"ח נצוצות ואלו שנפלו בחטא עץ הדעת טו"ר, שהיו בחיצונית מצרים.

כי בהכיר האדם את בוראו שהוא מצוי וקיים בכל ענין ודבר בנגלה ובנסתר הרי הוא יוצא ממצרי היצר הדמיון והתאוה, ומתקשר ביחודא שלים במארי עלמא, א"ל אדו"ן ע"ל כ"ל המעשי"ם, וזה בא רק על ידי עבודה ביראה השוברת ומשברת מידת הגאווה "לי יאורי ואני עשיתיני"¹⁶ והעובד ביראה ואהבה ומשבר גאוותו זה על ידי מעשים טובים, בחינת "והייתם נקיים מה' ומישראל"¹⁷ טו"ב שם משמ"ן טוב.

ואם כן מכאן נבין את דברי ברכת רב נחמן לרבי יצחק¹⁸ "משל מה הדבר דומה? היינו ירידת יעקב ובניו למצריים, למהלך במדבר מקום הקליפות והטומאה, "עבדא בהיפקרא נחא ליה"¹⁹.

12 דברים, י.
13 בראשית מ"ו
14 שמות, ג.
15 בראשית, ב.
16 יחזקאל כ"ט
17 במדבר, ל"ב.
18 תענית, ה.
19 גיטין י"ג.

ועובד ה' שנפל ממדרגתו מהלך במקום זה והוא רעב "לא רעב ללחם" וצמא "ולא צמא למים" "עייף ויגע ולא ירא אלקים" מטומאת הקליפות, "כי אם לשמוע את דברי הוי"ה".

ובתוך מצריים דווקא "מצא" מציאה בהיסח הדעת, שהסיח דעתו מדעת מקולקלת דעות כוזבות ודבק ב"דע את אלהי אביך ועבדהו בלב שלם ובנפש חפצה"²⁰.

ולכן מצא "אילן" הוא עץ החיים בתוך הגן עדן העליון "עץ חיים היא"²¹ שפירותיו מתוקין הם מצוות עשה ול"ת, וצילו נאה זו תורה שבעל פה, ואמת המים זו תורת הסוד, שעל כן עוברת תחתיו נסתרת מעין כל, אכל מפירותיו בקיום מצוות עשה, ושתה ממימיו בהקפדה על מצוות לא תעשה, וישב בצילו הם תלמידי החכמים תורה שבעל פה, "בצלו חמדתי וישבת"²².

וכשביקש לילך ולהפיץ את אור א"ס בעולם אמר: אילן התחתון שכנגדו אילן העליון, במה אברכך? בהיות האדם ע"ץ השדה אשר ברכו הוי"ה, ולכן ברוך הוא, אם אומר לך שיהו פירותיך מתוקין? הרי פירותיך מתוקין שדברי התורה "טועמיה חיים זכו", שיהא צילך נאה? הרי צילך נאה ו"בצל שדי יתלונן", שתהא אמת המים הם סודות התורה עוברת תחתך? הרי אמת המים עוברת תחתך. אלא יהי רצון שכל נטיעות שנוטעין ממך עץ החיים יהיו כמותך", ויהיה בהם עז ותושיה בכפלים בחינת איל"ן איל"ן ב' פעמים איש בהיות א' רומז על כתר, י' על חכמה וש' על בינה ג' ראשונות עץ חיים, ויובנו דברי רש"י שמבאר אכילה כנגד רעב, שתייה כנגד צמא, והישיבה בצל כנגד העייפות, שהם כולם על הרוחניות הפנימית שיש בדברים הטבעיים שעל כאור"א מישראל לזכך ולהגביר כוחו בעבודתו יתברך עד אין קץ. אכ"ר.

²⁰ דבה"י א כ"ח.

²¹ משלי, ג.

²² שה"ש ב